

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama - I	Model Paper - A
---	---	--------------------

आदर्श प्रश्नपत्र / Model Q. Paper : I/24-25/ वैदिक साहित्य का इतिहास - I /

वेद विभूषण प्रथम-वर्ष / Veda Vibhushan First Year/
कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I/ Class 11th / Uttar Madhyama - I
वर्ष / Year 2024-25

विषय- वैदिक साहित्य का इतिहास-I/History of Vedic Literature-I

पूर्णांक/M.M. – 100

समय/Time – 3 घण्टे

<ul style="list-style-type: none"> सभी प्रश्न हल करना अनिवार्य है। सभी प्रश्न के उत्तर पेपर में यथास्थान पर ही लिखें। इस प्रश्न पत्र में कुल 11 पेज हैं। प्रत्येक प्रश्न के सामने अंक दर्शाए गए हैं। आदर्श प्रश्न पत्र का छात्रों को लिखित परीक्षा हेतु अभ्यास कराएँ। 	<ul style="list-style-type: none"> It is mandatory to attempt all the questions. Write down the answers at the appropriate places provided. This question paper contains 11 Pages. Marks are indicated against each question. The model question paper should be used by the students for written examination practice.
--	--

प्र.1. समुचित विकल्प चिनुत

2 × 10 = 20

1. सायणानुसारेण समुचिता वेदपरिभाषा का ?

(क) धनस्य प्राप्ति:	☐	(ख) इष्टप्राप्त्यनिष्ठपरिहारश्च	☐
(ग) ज्ञानस्य प्राप्ति:	☐	(घ) पुरुषार्थस्य प्राप्ति:	☐

2. अधोलिखितेषु अथर्ववेदस्य गृह्यसूत्रं वर्तते ?

(क) पारस्करगृह्यसूत्रम्	☐	(ख) गोभिलगृह्यसूत्रम्	☐
(ग) शाङ्खायनगृह्यसूत्रम्	☐	(घ) कौशिकगृह्यसूत्रम्	☐

3. गद्यात्मकः वेदः कः ?

(क) ऋग्वेदः	☐	(ख) यजुर्वेदः	☐
(ग) सामवेदः	☐	(घ) अथर्ववेदः	☐

4. “यो ब्रह्माणं विदधाति पूर्वम्” इति वाक्यः कुत्र प्राप्यते ?

(क) मुण्डकोपनिषदि	☐	(ख) केनोपनिषदि	☐
(ग) छान्दोग्योपनिषदि	☐	(घ) श्वेताश्वतरोपनिषदि	☐

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

5. “वर्णः स्वरः मात्रा बलं साम सन्तानः” इति कस्य ग्रन्थस्य मुख्यविषयाः वर्तन्ते ?
- (क) निरुक्तग्रन्थस्य (ख) मीमांसाग्रन्थस्य
- (ग) साहित्यग्रन्थस्य (घ) शिक्षाग्रन्थस्य
6. मण्डल-क्रमविभाजनं कुत्र भवति?
- (क) अथर्ववेदे (ख) ऋग्वेदे
- (ग) शुक्लयजुर्वेदे (घ) सामवेदे
7. प्रधानतया अष्टविकृतिपाठसम्बद्धः वेदः ?
- (क) सामवेदः (ख) यजुर्वेदः
- (ग) ऋग्वेदः (घ) अथर्ववेदः
8. अथर्ववेदसंहितायां कति काण्डानि सन्ति ?
- (क) नव (ख) एकादश
- (ग) दश (घ) विंशतिः
9. ‘ताण्ड्यब्राह्मणं’ केन वेदेन सम्बद्धम्?
- (क) शुक्लयजुर्वेदेन (ख) कृष्णयजुर्वेदेन
- (ग) सामवेदेन (घ) अथर्ववेदेन
10. गौतमीशिक्षा कस्य वेदस्य अस्ति ?
- (क) अथर्ववेदस्य (ख) सामवेदस्य
- (ग) कृष्णयजुर्वेदस्य (घ) शुक्लयजुर्वेदस्य

प्र.2. रिक्तस्थानानां पूर्तिः करणीया -

2 × 5 = 10

1. पतञ्जलिमहाभाष्यानुसारेण कृष्णयजुर्वेदस्य ----- शाखाः सन्ति । (100/ 39 /86)
2. षड्विंशब्राह्मणस्यापरं नाम ----- ब्राह्मणम् । (कौषीतकि/आर्षेय/अद्भुत)
3. शिक्षाग्रन्थानुसारेण सन्तानशब्दस्यार्थः भवति ----- । (सन्धिः/ उच्चारणम् / सन्ततिः)

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama - I	Model Paper - A
---	---	--------------------

4. उष्णिक् छन्दसि ----- अक्षराणि भवन्ति । (28 / 32 / 24)

5. ज्यौतिषवेदाङ्गस्य उद्देश्यः वर्तते -----

(वेदार्थज्ञानम् / मुहूर्तज्ञानम् / ज्योतिर्ज्ञानम्)

प्र.3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु केन सह सम्बन्धः ? उचितां तालिकां चिनुत -

2 × 5 = 10

- 3.1. अ. कौशिकगृह्यसूत्रम् I. सामवेदस्य
ब. अश्वलायनगृह्यसूत्रम् II. यजुर्वेदस्य
स. खादिरगृह्यसूत्रम् III. ऋग्वेदस्य
द. पारस्करगृह्यसूत्रम् IV. अथर्ववेदस्य

(क) (अ) I, (ब) II, (स) III, (द) IV

(ख) (अ) II, (ब) I, (स) IV, (द) III

(ग) (अ) IV, (ब) III, (स) II, (द) I

(घ) (अ) IV, (ब) III, (स) I, (द) II

- 3.2. अ. ऋग्वेदे I. विंशति काण्डानि
ब. शु. यजुर्वेद मा. शाखायाम् II. चत्वारिंशाध्यायाः
स. सामवेदे III. सप्तविंशति अध्यायाः
द. अथर्ववेदे IV. दशमण्डलानि

(क) (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) II

(ख) (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) IV

(ग) (अ) IV, (ब) II, (स) I, (द) III

(घ) (अ) IV, (ब) II, (स) III, (द) I

- 3.3. अ. ऋग्वेदस्य I. पश्चिमदिशा
ब. यजुर्वेदस्य II. उत्तरदिशा
स. सामवेदस्य III. पूर्वदिशा
द. अथर्ववेदस्य IV. दक्षिणदिशा

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

	(क) (अ) III, (ब) IV, (स) II, (द) I	☐
	(ख) (अ) III, (ब) IV, (स) I, (द) II	☐
	(ग) (अ) II, (ब) I, (स) IV, (द) III	☐
	(घ) (अ) II, (ब) I, (स) III, (द) IV	☐
3.4.	अ. ऋग्वेदः	I. धनुर्वेदः
	ब. शुक्लयजुर्वेदः	II. गन्धर्ववेदः
	स. सामवेदः	III. आयुर्वेदः
	द. अथर्ववेदः	IV. भेषज्यवेदः
	(क) (अ) III, (ब) I, (स) II, (द) IV	☐
	(ख) (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) II	☐
	(ग) (अ) II, (ब) IV, (स) I, (द) III	☐
	(घ) (अ) II, (ब) IV, (स) III, (द) I	☐
3.5.	अ. ऐतरेयोपनिषद्	I. ऋग्वेदस्य
	ब. बृहदारण्यकोपनिषद्	II. कृष्णयजुर्वेदस्य
	स. कठोपनिषद्	III. अथर्ववेदस्य
	द. माण्डूक्योपनिषद्	IV. शुक्लयजुर्वेदस्य
	(क) (अ) I, (ब) IV, (स) III, (द) II	☐
	(ख) (अ) I, (ब) IV, (स) II, (द) III	☐
	(ग) (अ) III, (ब) II, (स) IV, (द) I	☐
	(घ) (अ) III, (ब) II, (स) I, (द) IV	☐

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

प्र.4. अतिलघूत्तरीया: प्रश्नाः

2 × 5 = 10

1. सरमा-पणिसंवादः कस्मिन् वेदे वर्तते ?

2. आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु इति मन्त्रः कस्मिन् सन्दर्भे पठ्यते ?

3. स्वरितस्वरस्य भेदानि लिखत।

4. वेदस्य कति मुख्यविषयाः सन्ति, नामानि लिखन्तु।

5. छन्दःशब्दस्य मुख्यार्थः कः ?

प्र.5. लघूत्तरीया: प्रश्नाः

3 × 5 = 15

1. प्रमुखानि सप्त वैदिकच्छन्दांसि कानि, नामानि लिखत।

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

2. सामवेदगानभागे कति स्वराः भवन्ति ? नामानि लिखत ।

3. ज्यौतिषविषयस्य प्रयोजनत्रयं लिखत ।

4. वेदसंरक्षणकार्ये पञ्च पारम्परिकविदुषां नामानि लिखत ।

5. शिक्षावेदाङ्गस्य प्रयोजनं, विषयं च लिखत ?

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

प्र.6. विवरणात्मकाः प्रश्नाः

3 × 5 = 15

1. “आ ब्रह्मन् ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी” इति मन्त्रं लिखत ।

2. जैमिनिशाखायाः परिचयं संस्कृतभाषया लिखत ।

3. शिवसंकल्पसूक्तस्य कमप्येकं मन्त्रं सस्वरम् अर्थसहितं च लिखत ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

4. शिक्षाग्रन्थानुसारेण पाठकस्य गुण-दोषविचारं लिखत ।

5. स्वाधीतवेदशाखायाः ऋषिच्छन्ददेवतानां नामोल्लेखनपूर्वकं मन्त्रत्रयं लिखत ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-I/ History of Vedic Literature-I RVVP/25/11-6	वेद विभूषण प्रथम वर्ष / Veda Vibhushan First Year Examination कक्षा 11वीं / उत्तर मध्यमा - I / Class 11 th / Uttar Madhyama -I	Model Paper - A
---	--	--------------------

प्र.7. दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः (हिन्दी भाषया अथवा संस्कृत भाषया लिखत) 4 × 5 = 20

1. स्वेच्छया किमपि एकं वेदाङ्गं संक्षेपेण विवेचयत ।
